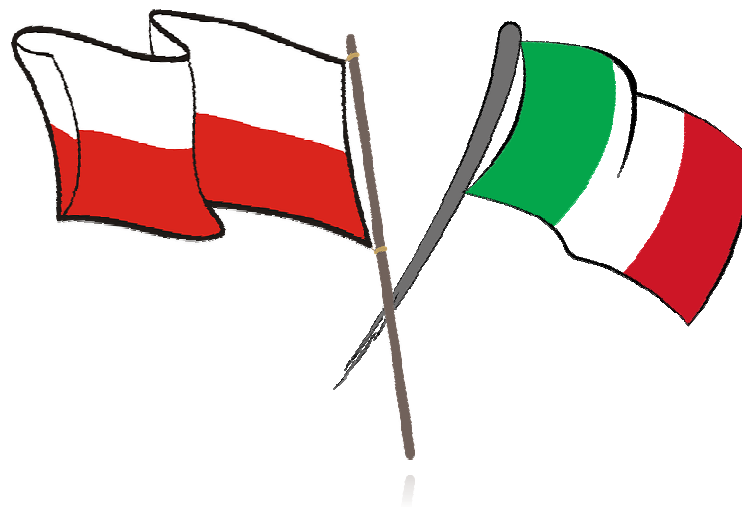

PROGRAM
PROMOCJA
JĘZYKA POLSKIEGO

NAWA

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

Chłop potęgą jest i basta! Ludowość w kulturze polskiej /
Il contadino è potere e basta! Il folclore nella cultura polacca

Polska - spichlerzem Europy / Polonia - il granaio d'Europa

- Podstawą polskiej gospodarki od najdawniejszych czasów było rolnictwo i produkcja zboża.
- W XV i XVI wieku (XVI - "złoty wiek") przemiany gospodarcze na Zachodzie Europy i rozwój miast powodowały wzrost popytu na zboże i co za tym idzie wzrost ich cen (**rewolucja cen**) sprawia, że Polska zaczyna sprzedawać duże ilości zboża (ponad połowę eksportu) i transportować je do Gdańska (transport rzeczny), a potem za granicę.
- Sprzyjało to rozwojowi gospodarstw rolnych nastawionych na produkcję zboża, ale też hodowlę zwierząt, zarządzanych przez szlachtę, tzw. folwarków, w których pracowali chłopci. Chłopi dostali ziemię w użytkowanie, pracowali na niej, mogli ją dziedziczyć, ale nie była ich własnością.
- **Chłop otrzymywał od pana opiekę, ale w zamian miał obowiązek odrabiania "pańszczyzny": obowiązkowa praca w folwarku (np. 2–3 dni w tygodniu).**
- Chłopi pod nadzorem siali, zbierali, młócili zboże, pracowali przy stawach rybnych, pracowali w lesie przy wyrębie drzew, wypasali bydło.

Fin dai tempi più antichi, la base dell'economia polacca è stata l'agricoltura e la produzione di grano.

Nel XV e XVI secolo (il "Secolo d'oro"), i cambiamenti economici nell'Europa occidentale e lo sviluppo delle città portarono a un aumento della domanda di grano e al conseguente aumento dei suoi prezzi (**la Rivoluzione dei prezzi**), con la Polonia che iniziò a vendere grandi quantità di grano (più della metà delle sue esportazioni) e a trasportarlo a Gdańsk (trasporto fluviale) e poi all'estero.

Ciò favorì lo sviluppo di aziende agricole incentrate sulla produzione di cereali, ma anche sull'allevamento, gestite dalla nobiltà, i cosiddetti "folwarki", in cui lavoravano i contadini. I contadini ricevevano in uso la terra, la lavoravano, potevano ereditarla, ma non era di loro proprietà.

Riceveva assistenza dal signore, ma in cambio era obbligato alla "servitù della gleba": lavoro obbligatorio nel maniero (ad esempio 2-3 giorni alla settimana).

Sotto la loro supervisione, i contadini seminavano, raccoglievano, trebbiavano il grano, lavoravano nelle peschiere, lavoravano nella foresta per tagliare gli alberi, pascolavano il bestiame.

Chłopi przy pracy

(ryc. *Żywot Ezopa Fryga*, Biernat z Lublina XVI w i ryc. z XVIII elementarza), link: <https://wielkahlstoria.pl/zwyczajny-dzien-z-zycia-chlopa-panszczyznianego-jak-naprawde-wygladala-praca-na-polskim-folwarku/> 6.03.2023 r.

Chłopi przy pracy (ryc. z XVIII elementarza), link: <https://wielkahistoria.pl/zwyczajny-dzien-z-zycia-chlopa-panszczyznianego-jak-naprawde-wygladala-praca-na-polskim-folwarku/> 6.03.2023 r.

Staropolski ideał życia na wsi / L'ideale polacco della vita di campagna

- Szlachta sprzedawała zboże, zakładała stawy rybne, pasieki; a długotrwała koniunktura powodowała stabilizację, poczucie bezpieczeństwa i dobrobyt.
- **Spokojne życie ziemianina w harmonii z przyrodą (daje pożytek, zysk, odpoczynek)**, pełne dostatku osiągniętego uczciwą pracą i zaradnością przedstawił Mikołaj Rej (1505-1569; *Żywot człowieka poczciwego*, 1567-68).
- **Wieś była azylem, a umiarkowane i moralne życie ziemianina - źródłem szczęścia.**
- **Taki obraz wsi to nie tylko obraz realiów, ale program życiowy widoczny też w późniejszej literaturze.**
- Szlachta rosła przy tym w siłę - była niezależna, miała liczne przywileje (wyłącznie posiadania ziemi, dostęp do urzędów) podczas gdy chłopów przypisano do ziemi i zmuszano do pracy na rzecz folwarku.

La nobiltà vendeva il grano, creava stagni per il pesce, apiari; e la prosperità duratura portò stabilità, sicurezza e benessere.

La vita pacifica di un proprietario terriero in armonia con la natura (che dà uso, profitto, riposo), piena di abbondanza ottenuta grazie al lavoro onesto e all'intraprendenza, è stata raffigurata da Mikołaj Rej (1505-1569; *Żywot człowieka poczciwego*, 1567-68).

La campagna era un rifugio e la vita moderata e morale del proprietario terriero una fonte di felicità.

Questa immagine della campagna non è solo un'immagine della realtà, ma un programma di vita visibile anche nella letteratura successiva.

Allo stesso tempo, la nobiltà cresceva di potere: era indipendente, godeva di numerosi privilegi (possesso esclusivo di terre, accesso alle cariche), mentre i contadini erano assegnati alla terra e costretti a lavorare per il padrone.

•Obrazy: pixabay, CCO, 6.03.2023 r.

Idealistyczny i realistyczny obraz wsi / Immagine idealistica e realistica della campagna

- **Idealny obraz życia na wsi „spokojnej i wesołej” ukazują twórcy XVI-XVIII w.** (J. Kochanowski, *Pieśń świętojańska o sobótce*; S. Szymonowic, *Dafnis*; J.B. Zimorowic, F. Karpiński, *Laura i Filon*), **opierając się na wzorcach rzymskich: *Georgikach* (opis prac rolnych), *Bukolikach* (życie pasterzy, rolników) Wergiliusza, sielankach Teokryta.**
- W malowniczym zakątku, na leśnej polanie rozgrywają się idylliczne sceny z życia pasterzy pełne bez troski, niewinności, spokoju, miłości, zabawy (obrzędy ludowe). **Wieś jest arkadią pozbawioną problemów społecznych i trudów, krainą szczęścia i azylem - taki obraz wsi wynika z tradycji o złotym wieku ludzkości. Sielanka próbuje go wskrzesić.**
- **Literatura tego czasu pokazywała też realistyczne obrazy wsi – trud pracy chłopów oraz okrucieństwo szlachty** (S. Szymonowic, *Żeńcy*); Oluchna, Pietrucha skarżą się na długi dzień pracy, surowość złego Starosty i ekonomia.
- Wierzą, że jest to wpisane w chłopską dolę.

Un'immagine ideale della vita in una campagna "tranquilla e allegra" è rappresentata da scrittori del XVI-XVIII secolo (J. Kochanowski, *Pieśń świętojańska o sobótce*; S. Szymonowic, *Dafnis*; J.B. Zimorowic, F. Karpiński, *Laura e Filon*), **sulla base di modelli romani: le Georgiche (una descrizione del lavoro agricolo), le Bucoliche (la vita dei pastori e dei contadini) di Virgilio, gli idilli di Teocrito.**

In un angolo pittoresco, in una radura del bosco, sono ambientate scene idilliache della vita dei pastori, piene di spensieratezza, innocenza, pace, amore, divertimento (riti popolari).

La campagna è un'arcadia priva di problemi sociali e difficoltà, una terra di felicità e asilo - tale immagine della campagna deriva dalle tradizioni sull'età dell'oro dell'umanità. L'idillio cerca di farla rivivere.

Anche la letteratura dell'epoca mostrava immagini realistiche della campagna - la fatica dei contadini e la crudeltà della nobiltà (S. Szymonowic, *Żeńcy*); si lamentano della lunga giornata lavorativa, della durezza del malvagio Starosta e dell'Economo. Credono che tutto ciò sia iscritto nella condizione dei contadini.

Witold Pruszkowski, *Sielanka*. Źródło: domena publiczna, Link: <https://zpe.gov.pl/a/ilustracja-interaktywna/DIDeVMAQ> [dostęp: 22.02.23 r.]

J. Chelmoński, *Bociany*, 1909, <https://cyfrowe.mnw.art.pl/en/catalog/510861>, 6.03.2023 r.

- „Bociany” Józef Chelmoński (1848-1914)

**Wieś... inspiracją dla poetów XIX-wiecznych /
La campagna... un'ispirazione per i poeti del XIX secolo**

- **Obyczaje, legendy, pieśni i ludowa moralność inspirują wieszczów narodowych.** W poezji Adama Mickiewicza odnajdziemy postaci fantastyczne (świtezianka), surową ludową moralność i sprawiedliwość, mądrość ludu (*Ballady i romanse*), ale też pogańskie wierzenia w duchy i upiory obok chrześcijańskich (*Dziady cz. II*); zaś w twórczości Juliusza Słowackiego ślady podań prasłowiańskich (*Balladyna*).
- **Świtezianka** - historia tajemniczej dziewczyny, która poddaje młodzieńca próbie wierności. Chłopiec przysięga, że jej nigdy nie zdradzi, ale pewnego wieczoru, gdy przechodzi obok jeziora wyłania się z niego piękna dziewczyna. Zauroczony urodą nieznaną, chłopiec zapomniał o przysiędze. Wtedy okazało się, że jego ukochana i świtezianka to ta sama osoba. Młodzieniec zostaje ukarany wieczną tułaczką.

I costumi, le leggende, le canzoni e la morale popolare ispirano i bardi nazionali. Nella poesia di Adam Mickiewicz troviamo personaggi di fantasia (*Świtezianka*), una rigida morale e giustizia popolare, la saggezza del popolo (*Ballady i romanse*), ma anche credenze pagane in fantasmi e spettri accanto a quelle cristiane (*Dziady parte II*); mentre nell'opera di Juliusz Słowacki troviamo tracce di leggende pre-slave (*Balladyna*).

Świtezianka - la storia di una misteriosa ragazza che mette alla prova la fedeltà di un giovane. Il ragazzo giura che non la tradirà mai, ma una sera, mentre cammina in riva a un lago, ne emerge una bellissima ragazza. Incantato dalla bellezza della sconosciuta, il ragazzo dimentica il suo giuramento. Poi si scopre che la sua amata e l'entourage sono la stessa persona. Il giovane viene punito con l'eterno vagabondaggio.

Obrazy: pixabay; fot.Charles-Boris de Jankowski / domena publiczna, 6.03.2023

FILM: Świtezianka, link;
<https://www.youtube.com/watch?v=J1GU24ks7xE> [dostęp: 6.03.2023]

- Film: Pan Tadeusz, reż. Andrzej Wajda, 1999, You Tube, link <https://www.youtube.com/watch?v=ANhZ9Gizc8Y> [dostęp: 30 III 2023 r.]

- **Zachwyć wsią - ludomania / Delizia in campagna - ludomania**
- Idylliczne spojrzenie na wieś i ludową obyczajowość, zapoczątkowane w sielankach, widać też w późniejszej literaturze. Na przełomie XIX / XX wieku jego znakiem jest ludomania.
- Ludomania / chłopomania – moda polegająca na zachwycie środowiska krakowskiej inteligencji i artystów prostym życiem ludu, moralnością, tężyzną fizyczną oraz wsią, która była synonimem wartości trwałych, siedliskiem tradycji oraz azylem.
- Życie blisko natury przeciwstawione zepsutemu życiu w mieście, gdzie na skutek rozwoju cywilizacji, ale też świadomości kryzysu wartości, dochodzą do głosu nastroje dekadentkie.
- *Wesele S. Wyspiańskiego*: inteligencja patrzy na wieś powierzchownie – dostrzega barwne obrzędy, tradycje, folklor, ale nie widzi prawdziwej wsi. „Bratanie się” z ludem i zawieranie małżeństw mieszanych było krótkowzroczne.
- To wynik sielskiego postrzegania wsi oraz idealizowania obrazu chłopów.

La visione idilliaca della campagna e dei costumi popolari, iniziata negli idilli, si ritrova anche nella letteratura successiva. A cavallo tra il XIX e il XX secolo il suo segno è la ludomania.

Ludomania / contadinomania - una moda che consiste nell'ammirazione della cerchia dell'intelligenza e degli artisti di Cracovia per la vita semplice del popolo, la moralità, il vigore fisico e la campagna, che era sinonimo di valori permanenti, habitat della tradizione e rifugio.

Una vita a stretto contatto con la natura si contrapponeva alla vita viziata della città, dove i sentimenti decadenti vengono alla ribalta a causa dello sviluppo della civiltà, ma anche della consapevolezza della crisi dei valori.

Wesele: l'intelligenza guarda la campagna in modo superficiale - vede rituali colorati, tradizioni, folklore, ma non vede la campagna reale. Fraternizzare con il popolo e contrarre matrimoni misti è stato miope. **Questo è il risultato di una percezione idilliaca della campagna e di un'immagine idealizzata dei contadini.**

Włodzimierz Tetmajer,
Zrękowiny, 1895
domena publiczna, 6.03.2023 r.

Mit ziemi, sakralny wymiar ziemi i pracy chłopów - "wierna ziemia" / Il mito della terra, la dimensione sacra della terra e del lavoro contadino - la "terra fedele"

- Literatura podkreśla związek chłopów z ziemią i wykonywaną przez nich pracą. **Chłopi kochają swoją ziemię, nazywają ją "ojcowizną". To rodzaj dziedzictwa, które nadaje im tożsamość. Uprawa ziemi to sprawa honoru, dlatego nie pozwalają jej sprzedać.**
- "[...] **nie dać się!** Rękami i nogami bronić swego zagona, wiązać jakoś koniec z końcem, ścisnąć pasa i przykrócić te i tamte wydatki, wygniatać z ostatka na podatek. Żeby ino ojcowizny nie utrwonić. [...] **bo takie chłopskie prawo**" [*Droga przez wieś* Wincenty Burek (1935)].
- Bohater utworu Marcin Krysa prosi, by w chwili śmierci dać mu w dłoń „skibę ziemi”, co symbolizuje „wierność aż do śmierci” – jak w przysiędze małżeńskiej – „wiernej ziemi”. Ziemia – ziemia matka, bo rodzi plon, żywi człowieka, jest dobra, miłosierna.

La letteratura sottolinea il rapporto dei contadini con la terra e il lavoro che svolgono. **I contadini amano la loro terra, la chiamano "patria". È una sorta di eredità che dà loro identità. Coltivare la terra è una questione d'onore, per questo non permettono che venga venduta.**

"[...] **non si arrendono!** Difendere un pezzo di terra con braccia e gambe, far quadrare i conti, stringere la cinghia, tagliare le spese, pagare le tasse con il resto dei propri risparmi. Per non dilapidare i beni di tuo padre. [...] **perché questo è il diritto dei contadini**" [*Droga przez wieś* Wincenty Burek (1935)].

Il protagonista del racconto, Marcin Krysa, chiede di ricevere in mano, al momento della sua morte, una "skiba di terra", che simboleggia la "fedeltà fino alla morte" - come nel giuramento matrimoniale - "alla terra fedele". Terra - la madre terra, perché fa il raccolto, nutre l'uomo, è buona, misericordiosa.

pixabay, 6.03.2023

- **Chłopi 1904-1909, W.S. Reymont, epopeja życia polskiej wsi z XIX / XX w.;** nagroda Nobla 1924;
- Cały dzień, a nawet cały rok był na wsi podporządkowany różnym rodzajom pracy.
- **Życie zgodne z cyklem pór roku (jesienią: zbieranie ziemniaków, kapusty; zimą ziemia „odpoczywa”; wiosną: orka, siew; latem żniwa) oraz świąt religijnych i obrzędów - niezmiennie życie w kolistym rytmie czasu.**
- Żniwa to czas wyczekiwany przez wszystkich. Najtrudniejszy czas w roku to przednówek – okres przed nowymi zbiorami. Na wsi na przednówku kończyły się zapasy i doskwierał głód.
- **Chłop nie może być leniwy, musi być zaradny życiowo, silny, odporny na przeciwności losu.**
- **Sakralizacja ziemi i pracy na roli.**
- Ziemia bierze udział w Boskim dziele stworzenia (daje plony), ale te kryje ciało - wg *Biblii* człowiek został ulepiony z gliny, ale powróci do ziemi: “z prochu powstałeś i w proch się obrócisz” (Rdz 3, 19).
- Śmierć Boryny.

Chłopi 1904-1909, di W.S. Reymont, un'epopea della vita di villaggio polacca del XIX/XX secolo;

Premio Nobel 1924;

L'intera giornata, o addirittura l'intero anno, era subordinata a vari tipi di lavoro in campagna.

La vita secondo il ciclo delle stagioni (autunno: raccolta di patate, cavoli; inverno: la terra "riposa"; primavera: aratura, semina; estate: raccolto) e le feste e i riti religiosi - una vita immutabile in un ritmo circolare del tempo.

Il raccolto è un momento atteso da tutti. Il momento più difficile dell'anno è il pre-raccolto, il periodo che precede il nuovo raccolto. Nelle campagne, il periodo che precede il raccolto è segnato dall'esaurimento delle scorte e dalla fame. **Il contadino non deve essere pigro, deve essere intraprendente nella vita, forte, resistente alle avversità.**

Sacralizzazione della terra e del lavoro agricolo.

La terra partecipa all'opera di creazione di Dio (produce raccolti), ma questi nascondono la carne - secondo la Bibbia, l'uomo è stato plasmato dall'argilla, ma tornerà alla terra: "dalla polvere sei stato formato e in polvere ritornerai" (Genesi 3:19).

- La morte di Boryna.

Chłopi w reż. Jana Rybkowskiego, 1973, fot. Studio Filmowe "Kadr" / Filmoteka Narodowa fototeka.fn.org.pl 6.03.2023

Chłopi w reż. Jana Rybkowskiego, 1973, fot. Studio Filmowe "Kadr" / FilMOTEKA Narodowa fototeka.fn.org.pl 6.03.2023

Chłopi i historia / I contadini e la storia

- *Pan Tadeusz* (1832-1834) uwłaszczenie chłopów podczas zaręczyn Tadeusza (dziedzica majątku) i Zosi ma być podstawą zgody społecznej i jedności narodowej.
- "Sami wolni, uczynimy i włościan wolnemi,/ Oddajmy im w dziedzictwo posiadanie ziemi,/ Na której się zrodzili, którą krwawą pracą/ Zdobyli, z której wszystkich żywią i bogacą".
- Prawdziwy obraz udziału chłopów w historii był inny.
- **Chłopi - to najliczniejsza warstwa polskiego społeczeństwa podczas powstań narodowych, ale klasa wyzyskiwana społecznie i na marginesie życia narodowego. Obietnica reform społecznych - zachętą do udziału w powstaniach.**
- **Powstanie kościuszkowskie (1794 r.), udział chłopów (kosynierzy) w bitwie pod Raclawicami i Połańcem** (otrzymują wolność osobistą, likwidacja władzy sądowej pana nad chłopem, mniejszy wymiar pańszczyzny - nie ma akceptacji szlachty). Kościuszko w chłopskiej sukmanie w dowód uznania.

Pan Tadeusz (1832-1834)

l'affrancamento dei contadini durante il fidanzamento di Tadeusz (erede della proprietà) e Zosia dovrebbe essere la base dell'armonia sociale e dell'unità nazionale.

"Liberiamo noi stessi, rendiamo liberi anche i contadini,/ Lasciamo loro in eredità il possesso della terra,/ Sulla quale sono nati, che hanno conquistato con un lavoro sanguinoso/ Dalla quale si nutrono e arricchiscono tutti".

Il vero quadro del contributo dei contadini alla storia era diverso.

I contadini - lo strato più numeroso della società polacca durante le rivolte nazionali, ma una classe socialmente sfruttata e ai margini della vita nazionale. La promessa di riforme sociali incoraggiò la partecipazione alle rivolte.

Rivolta di Kościuszko (1794), partecipazione dei contadini (soldati di Kosciuszko) alla battaglia di Raclawice e Połaniec (viene concessa loro la libertà personale, l'abolizione del potere giudiziario del signore sui contadini, la riduzione della servitù della gleba - non accettata dalla nobiltà). Kościuszko in abiti contadini in segno di riconoscenza.

Kościuszko pod Raclawicami,
J. Styka, link:
<https://platforma.historiadlapolonii.pl/leasons/hzd/69/8>; 6.02.2023 r.

Kościuszko pod Raclawicami, "Bitwa pod Raclawicami", (zespół malarzy pod kierunkiem Jana Styki i Wojciecha Kossaka, 1893–1894, fot. Muzeum Narodowe we Wrocławiu), link: <https://platforma.historiadlapolonii.pl/lessons/hzd/69/8>; 6.02.2023 r.

- **Kolejne powstania (1830, 1846) to nieudane próby załatwienia sprawy chłopskiej w zamian ich udziału w powstaniach.**
- **1846 rok - dochodzi do rabacji galicyjskiej** - chłopi wskutek propagandy zaborcy napadali na dwory oraz organizowali pogromy szlachty (Jakub Szela) - echa rabacji galicyjskiej w *Weselu* (S. Wyspiański).
- Literatura obala mity narodowe dotyczące chłopów oraz inteligencji. Pokazuje, że fascynacja wsią to tylko moda, za którą kryje się niezrozumienie i niechęć; a chłopi nawet mimo gotowości do walki potrzebują przewodnika.
- „A bo chłop i ma coś z Piasta, / coś z tych królów Piastów — wiele! [...] bardzo wiele, wiele z Piasta; / chłop potęgą jest i basta.” [Wesele, S. Wyspiański]
- **Powstanie styczniowe (1863)** - chłopi nieufni wobec panów, nieświadomi narodowo, byli obojętni, a nawet niechętni do walki przeciw carowi, mimo obietnicy wolności oraz nadania ziemi. Uwłaszczenie chłopów przez władze rosyjskie miało odsunąć chłopów od powstania. Powstanie przyczynia się do uwłaszczenia chłopów, wpływa na wzrost świadomości narodowej chłopów w przyszłości.
- Dowartościowanie ludu w *Nad Niemnem* - legenda o Janie i Cecylii, którzy przybywszy nad Niemen zasłynęli ze swej pracy i gospodarności, za co w XVI w. król polski Zygmunt August nadał im tytuł szlachecki. Bohatyrowicze - uboga szlachta, która pracuje jak chłopi, biorą udział w powstaniu.

Le rivolte successive (1830, 1846) furono tentativi infruttuosi di risolvere la questione dei contadini in cambio della loro partecipazione alle rivolte.

1846 - Ribellione della Galizia - i contadini attaccano le case padronali e organizzano pogrom contro la nobiltà (Jakub Szela) a seguito della propaganda degli invasori - echi della ribellione della Galizia in *Wesele* (S. Wyspiański).

„Rabacja chłopska 1846”, Jan Lorenowicz, fot. Pesell/CC BY-SA 4.0.

La letteratura sfata i miti nazionali sui contadini e sull'intelligenza. Dimostra che il fascino della campagna è solo una moda, dietro la quale si celano incomprensione e risentimento; e che i contadini, anche se pronti a combattere, hanno bisogno di una guida.

"E perché il contadino e ha qualcosa dei Piast, / qualcosa da questi re Piast - molto! [...] molto, molto Piast; / il contadino è una potenza e un basta". [Wesele, S. Wyspiański].

Rivolta di gennaio (1863) - i contadini sfiduciati nei confronti dei signori, inconsapevoli a livello nazionale, erano indifferenti e persino non disposti a combattere contro lo zar, nonostante la promessa di libertà e la concessione di terre. L'affrancamento dei contadini da parte delle autorità russe aveva lo scopo di allontanare i contadini dalla rivolta. La rivolta contribuisce all'affrancamento dei contadini, influenzando la crescita della coscienza nazionale dei contadini in futuro. L'apprezzamento della gente di *Nad Niemnem* - la leggenda di Jan e Cecilia, che, giunti sul fiume Niemen, divennero famosi per il loro lavoro e la loro parsimonia, per cui nel XVI secolo il re polacco Sigismondo Augusto conferì loro il titolo nobiliare. Bohatyrowicze - nobili poveri che lavorano come contadini e partecipano alla rivolta.

Rzeź galicyjska 1846. Jan Lorenowicz. Muzeum w Dołędze.

Lud pracujący miast i wsi... wieś i komunizm / I lavoratori delle città e delle campagne ... le campagne e il comunismo

- **Wieś i kultura ludowa**
- **to ważne elementy doktryny socrealizmu** - ulegają nobilitacji z powodu nowego spojrzenia na folklor rozumiany jako twórczość pracujących warstw społeczeństwa.
- Podkreślano sojusz robotniczo-chłopski jako sojusz dwóch warstw społecznych poddawanych uciskowi społecznemu, roztoczano wizję awansu społecznego.
- Ale nie każdy chłop podobał się władzy ludowej. Krytykowano „kulaków”.
- Kulak to bogaty chłop zatrudniający robotników najemnych.

La campagna e la cultura popolare sono elementi importanti della dottrina del realismo socialista - sono nobilitati dalla nuova visione del folklore inteso come opera degli strati popolari della società.

L'alleanza operaio-contadino fu enfatizzata come un'alleanza di due strati sociali sottoposti all'oppressione sociale, e fu diffusa una visione di avanzamento sociale.

Ma non tutti i contadini apprezzavano il governo del popolo. I "kulaki" furono criticati.

Un kulak era un contadino ricco che impiegava lavoratori salariati.

Symbolika i mentalność / Simbolismo e mentalità

☐ Chleb - symbol pracy, uprawy ziemi

- Szacunek dla chleba: znak krzyża na chlebie; Polacy nie wyrzucają chleba: “
- Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba / podnoszą z ziemi przez poszanowanie dla darów nieba [...] (C. Norwid)
- Obyczaj: dożynki wdzięczność Bogu za plony.

☐ Dom - symbol stabilizacji, ale też gościny “Czym chata bogata, tym rada”,

- “Gość w dom - Bóg w dom”

☐ Uczciwa praca

- “Bez pracy nie ma kołaczy”,
“Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje”

☐ Metafory językowe

- **kiełkować** (o zasianym ziarnie, ale też - pomysłach); **kwitnąć** (o kwiatach, roślinach uprawnych; ale też - inwestycjach); **krzewić się** – bujnie rozrastać o ideach; **wydać plon / owoce** – także o działaniach

☐ Pane - simbolo del lavoro, della coltivazione della terra

Rispetto per il pane: segno della croce sul pane; i polacchi non buttano via il pane:

“In questo Paese, dove una briciola di pane / viene sollevata da terra per rispetto ai doni del cielo” (C. Norwid).

Usanza: festa del raccolto, gratitudine a Dio per il raccolto.

☐ Casa - simbolo di stabilità, ma anche di ospitalità

“Ciò che è ricco nella casa, lo è di più”, “Ospite in casa - Dio in casa”.

☐ Lavoro onesto

“Niente lavoro, niente paga”,
“Chi si alza al mattino, a lui Dio dà”.

☐ Metafore linguistiche

germogliare (un seme seminato, ma anche - idee);
sbocciare (fiori, raccolti; ma anche - investimenti);
crescere - fiorire - idee; **dare frutti** - anche azioni

Pixabay, CCO, 6.03.2023 r.

-

Dziękuję za uwagę!

- **Grazie per l'attenzione!**